

[Transcript] Forklart / Snus-sjokket: Hva vet vi egentlig?

Tredag satte nok ganske mange snusen i halsen.

For folk flest har jo på en måte vist at snus er skadlig, men akkurat hvor skadlig det er, har vi kanskje ikke vist helt sikkert.

Folk som snuser egentlig har mye større risiko for kreftig spiserøret og i buksbyttkjertelen.

Det er en klar sammenheng mellom bruk av snus og flere former for dødelig kreft.

Og da blir snakket mye om rettfør helgi med mange nyhetssaker om snus og økkakreftvare.

Du hører på forklart fra Aftenposten, og hver dag så forklare med ein nyhetssak og gjer deg da du trenger for å forstå.

Idag om da med veit og fortsatt ikkje veit om snus.

Det omstagsjett i september, og eg heiter Anders Weber.

Fredagmorgen satte nok flere snusen i halsen, for da de sjekket mobilen på morgen så var avisne fulla overskrifter om snus og kreft.

Dette er journalist Stine Barsda, og på fredag brukte hun mykje tid på å dykke ned i disse sakene.

Og Stine, hva er det egentlig de handler om, allressa nyhetssaker som bruk opp rettfør helgi?

Da kom ein ny rapport som handler om snus og kreft, og det er ikkje hvilken som helst rapport.

Dette her er kom fra Folkehelsinstitutt og krefter i Gristere og Statens Arbeidsmiljøinstitutt.

Og det de har gjort er å gjennomgå alle studiene som finns av snus og kreft, og sett nøye på 15 av de.

Og da kompluderte de med at det er mykje større risiko for å få kreft enn det mange kanskje hadde trod.

Ok, men alle har jo på et eller andre nivå visst at snus ikkje akkurat er sunt, så kan det være som egentlig være overraskande med det som kom fram på fredag?

Ja, alle vet jo at det er jo ikke sunt å snuse, men det mest overraskande i folkeforskerne er hvor klar sammenheng det var mellom farlige krefttyper og snusing.

Ja, for det er ikke alle kreft vi snakker om her, det er spesiv, ikke krefttyper, ikke typer her?

Det de fant var at det er egentlig fulgte magesystemet.

De er tre ganger høyere risiko for å få kreft i spiserøret, for eksempel.

Det er også høyere risiko for å få kreft i magesekken, og så er det dobbelst så høyere risiko for å få bygtskjertelkreft.

Og det er et sted du ikke har veldig lyst til å få kreft der en alvorlig type.

Men betyr da at det er snusen i seg selv som forårsaker disse her alvorlige krefttyperne, eller kan det komme også fra andre kilde?

Det studiene viser er jo at det er en sammenheng mellom snusing og kreft i de gruppene som ble undersøkt, men man vet jo ikke om de gruppene også hadde andre vaner.

For eksempel, hva de spiser og drikker som kan ha påvirket om de får kreft eller ikke?

Ja, for slik det ofte er med forskning og særlig av den typen forskning som gjelder helse vår, og hva som er sunt og ikke sunt, så er ikke dette helt rett fram.

Stine, når det gjelder den forskningen som kom fram nå på fredag, hvor solid er egentlig den?

De har gjennomgått alle studiene som er gjort på kreft og snusing, så sånn sett er den veldig grundig, men den har også noen utfordringer.

Studiene baserer seg stort sett på de samme gruppene som er fullt over tid.

Altså vet vi mye om en gruppe svenske bygningsarbeider som forskerne har fullt siden 80-tallet, men vi vet relativt lite om de som begynte å snuse etter at det ble veldig populært utover 2000-tallet.

[Transcript] Forklart / Snus-sjokket: Hva vet vi egentlig?

Da finnes jo også de som er kritiske til det som kom fram i denne forskningen, hva er det de sier, Stine?

Jeg snakket med en seniorforsker på FHI som sa at man ikke bør legge så alt for stor vekt på disse tallene, rett og slett fordi de er ganske små.

Så for eksempel chansen for å få spiserørskreft av sånn tredobles, da går chansen fra 0,016% til 0,055%.

Og selv om tredobles, så er sannsynligheten da for å få kreftig spiserørre fortsatt ganske lav.

Og siden tallene er så små, så er det også et forskningstechnisk spørsmål om de er signifikante, altså om man er helt sikker på at sammenhengene ikke bare er tilfældigheter.

Så selv om noe vet mer om snus enn da man gjør før, så ligger det fortsatt igjen en del myte om snusing.

Alt er kanskje ikke helt sånn som man tror.

Tar jeg for stor eller for liten risiko med formuen min?

Er det eg som skal overta familiebedriften?

Bruker jeg for mye tid på jobb?

Vi i Formø vet at livet innebærer små og store spørsmål.

Som en ledende nordisk financial life manager kan vi sammen finne svarene.

Personlig rådgivning fra dit lokale kontor hjelper vi i Formø deg å løfte blikke og planlegge for din fremtid og kapital.

Ikke sitt med spørsmålen alene.

Ta kontakt i dag på formo.no.

Men vi er i 2023, og nå er det snus som er den store landeplaget.

Da er mange myte om snus, så vi kan starte med den første av deg.

Og det er enkelt at snusing er ikke så farlig.

Hvor farlig det er å snuse, kommer jeg an på hva slags type snus du bruker.

Hvor ofte du snuser og hvor lenge du snuser.

Han forsker ned og snakket med.

Du må snuse ganske lenge før du begynner å se de mest alvorlige helse konsekvensene av snusing.

Men det er ikke sunt å snuse.

Det er ingen forskere som sier at man burde begynne å snuse, det man diskuterer er akkurat hvor farlig det er.

Røyken, altså snusens kanskje lite harare, store broer, har vært et problem lenge.

Og både myndighetet og helsepersonell har gjort mye for å få folk til å stompe sigaretten.

Jeg kan slutt røyke noe, men ikke akkurat nå.

Hver eneste sigaretter skader deg.

Og hver gang du kjøper en ny pakke støter du en uetisk embustri.

En valgmetode er å bruke snus som erstatning.

Og da kan fungere.

FY gjorde eistudiet på 1400 norske røyker.

Og deg så at snus faktisk var deg hjelpemiddel som økte chansen mest før veldig røyker slutt.

Og dette hjelper særlig men og personer under 35 år.

Men Stine, er det egentlig lurt å erstatte sigaretten med snus?

Ja, det er det helt klart og det er det ingen diskusjon om egentlig.

Helse Norge slår fast at der som man er statte sigaretten med snus, så betyr det mye lavre

[Transcript] Forklart / Snus-sjøkket: Hva vet vi egentlig?

helsirisiko.

Men hvor mye mindre farlig snusing er, er det litt større usikkerhet om.

Men røyking er en av de aller største årsakene til sykdom og død i hele verden.

Og snus, egenutvendigvis snus rett frem, der finnes veldig mange typer, smaker, finulige navn og så videre.

Men den største og mest synlige forskjellen på snus i dag er nok kanskje posessnusen.

Og løs snusen, den gigantiske prisen en kan ha under leppa.

Og når det gjelder helse, er det nok en særlig forskjell på posessnus og løs snus eller bakesnus.

Ikke nødvendigvis noen typer løs snus inneholder omtrent akkurat det samme som en bakesnus, bare puttet i en liten pose.

Og både løs snus og mange typer posessnus inneholder tobak.

Men så har det kommet mange andre typer posessnus på markedet som nesten ikke inneholder tobak,

som er det man er redd for med tanke på kreft.

De inneholder kanskje cellulose som er tilsatt nikotin og noen har så veldig laft nikotininhold.

Så det som betyr nå er hvor mye du snuser og hva slags type snus du bruker.

Bruker du en liten pose med lite nikotin, så kan det også hende at du rett og slett bare ender opp med å snuse mye ofte for å få samme nikotinmengden.

Snus er en åke du sikkert har sett i store mengde.

Altså så rundt deg i ståvar dagen etter en fest, og det er godt mulig at du kan finne snuspåser i både glass i soffan og på stuebordet.

Du kan se bulen av en snusboks på buksel og matinokken på gata, eller en liten pris som har tørsket inn og ligge på Forteve.

Og dette her gjelder i alle fall her i Norge og i Sverige, og dette her er et tredje mye om snusen.

Er det her egentlig noe med bare driv med her opp i nord?

Det er faktisk ikke.

Altså de har begynt å snuse en del i USA, og også i Japan, Kina og Kanada, for eksempel snuseste en del.

Så hvis han har en ransjering av snusbruk i verden, hvor havner nordmen på den?

På delt første plass med Sverige, nordmen snuser akkurat like mye som svenskir faktisk,

men i Sverige er det menne som snuser litt mer, men norske kvinner snuser mer enn de svenske kvinne.

Men det remains a tabu-topic that nobody is talking about, and which few are aware of.

Så, hva er snus?

Så snus har altså flyttet seg ut av Skandinavia og også blitt e-greia blant annet i USA, som hos porkasverten Joe Rogan.

Stine, en helt ufraviklig ting med nettopp Joe Rogan er jo at han er en mann som er over 40.

Og dette her er også mye til om snusbruk er da stort sett menn over 40 som snus av mest.

Nei, det er det ikke. Snusing er et ganske nytt fenomen i Norge,

så det er faktisk i gruppen mellom 24 og 34 år at folk snuser alle mest her i landet.

Og snusbrukene har også gått kraftig opp blandt unge kvinner.

Og denne økningen kan virke litt rar, for de siste årene så har våre ganske mye oppmerk som heiter rundt da å være sunn,

[Transcript] Forklart / Snus-sjokket: Hva vet vi egentlig?

noe som forstået gir mening.

Og i samme periode så har Andel Normen som røyker daglig godt stødig nedøve.

Stine Koles har snusingen utviklet seg de siste årene.

Den har gått den samme veien som snusen går i leppa opp.

Det er selvfølgelig individer som har sluttet, men sett under et så har andelen av folk som snuser daglig godt opp i alle aldersgruppene og særlig da i gruppen 25-34 år.

Der snuser dobbelt så mange nå som for ti år siden, for eksempel.

Men er dette i utvikling som bekymrer myndighetene og Folkehelseinstituttet i dag?

FYI er jo alle mest bekymret for røyking, sånn at jeg er egentlig ganske glad for at stadig flere bytter ut røyken med snus.

Men så er det jo mange av de som snuser nå som aldri har røyket før.

Og så er det som sagt forsket litt lite på hva som skjer med denne gruppen.

Og så kommer det nye snustyper på markedet.

Mange av de inneholder nesten ikke tobak, og de har så ganske varierende mengder nikotin.

Og det er jo tobakken man er mest bekymret for når det gjelder snusing og kreft.

Og selv om nikotin heller ikke er direkte sundt, så ser ikke myndighetene på nikotinbruk på et sånn Folkehelseutfordring på samme måte som tobak.

I dag, når vi tenker tilbake på bara som var full av røyket, og folk som møkte nesten hele tiden virker og sånn, så er det jo da et ganske rart bildet.

Er det dit vi er på veg når det gjelder snusing også, at det da vil se rart ut i framtiden?

Ja, så da jeg var ung på slutten av 90-tallet og begynnelsen av 2000-tallet, så røyket jo alle venne mine.

Og så sluttet jo de aller alle fleste med det da røykeloven kom i 2004.

De store snusleppene ser man jo så veldig sjelden nå.

Men om det vil se like rart ut om 10 år og putte en liten pose opp under leppa, det blir jo spennende å se noen.

Du har hørt en podcast fra Aftenbosten.

Da var Stine Barsta som var klarte hvem noe vet og ikke vet om snus.

Denne episoden er laget av producent Olof Eggesvik og meg Anders Weberg.

Forklart er David Fukoni, Jenny Følland og Synesø Hol.

Og du har hørt lyd fra NRK, TV2, The Joe Rogan Experience, The Athletic og Hellsidirektoratet.

Og en ting til helt i slutt.

For om du liker forklart, så må du faktisk også høre på vårt nye og enda litt frisjere søsken, Dupedyk.

Nå er sesong 2 i gang og Dupedyk, det er en samfunnspodkass som går i dybden på fenomenen i tiden vi lever i.

Og selv så er jeg spesielt spent på denne episoden som kommer noe i dag, for den undersøker spørsmålet.

Er det egentlig mulig å løse klimakriser i et demokrati?

Du får straks høre en liten smakebit av den, men først skal jeg skjønne meg å si at med Rabattkoden Dupedyk,

så kan du som er forklart litt prøve podmi gratis i ein måne.

Den kan du bruke om du besøker podmi.no før å bli abonnent.

[Transcript] Forklart / Snus-sjokket: Hva vet vi egentlig?

Det er altså Rabattkoden Dupedyk.

Så her er ein smakebit av Dupedyk med Marit Erik Statter Gjelland.

Norske politikere sier de vil løyse klimakriser.

Så kan vi kutte ut slipp, og vi kan skap jobber.

Og vi har oppskrifta.

Vår rapport viser at det er mulig å nå malna.

Så hvorfor går det så sent?

Hvis du skal ta ein meter av hagen min, så skal du i faen meg møte motstand.

Er det demokratiet som er problemet?

Hør ny sesong av Dupedyk i podmi eller Aftenpåsenappen nå.